

Фондация П.У.Л.С.

ПРОГРАМИ И УСЛУГИ

за 24 часова защита,
възстановяване и реинтеграция
на пострадалите
от домашно насилие и
упражняващите насилие

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ФОНДАЦИЯ “П.У.Л.С.”

II. ПРЕДЛАГАНИ ДИРЕКТНИ УСЛУГИ И ПРОГРАМИ: ДИРЕКТНИ УСЛУГИ

1. ЦЕНТЪР ЗА СОЦИАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И ИНТЕГРАЦИЯ “ТАТЯНА АРСОВА”

Центърът предлага комплексни услуги, насочени в помощ и подкрепа за лица и деца в риск, пострадали от насилие, трафик и други рискови групи, като основна част от програми по възстановяване:

1.1. **Програма “Рехабилитация и интеграция на хора, пострадали от насилие и/или в риск”**. Основната цел на програмата за работа с пострадали е в насока на вторична и третична превенция; предотвратяване на повторното виктимизиране; защита; възстановяване и реинтеграция на пострадалите на насилие.

1.2. **Програма “Рехабилитация и интеграция на хора, пострадали от трафик и/или в риск”**. Основната цел на програмата за работа с пострадали е в насока на вторична и третична превенция; предотвратяване на повторното виктимизиране; защита; възстановяване и реинтеграция на жертвите на трафик.

1.3. **Програма за консултиране на упражняващите насилие** - Целта на индивидуалната програма е да предложи редица мерки от грижи за осмисляне, осъзнаване и преработване на маладаптивния начин на поведение.

1.4. **Здравна програма за намаляване на щетите от социално значими заболявания.**

1.5. **24 часова телефонна линия за пострадали от насилие 076/ 60 10 10 и 60 33 60** – телефонно консултиране

Програмите предоставят комплексни услуги от психологическа, социална, правна и здравна помощ и подкрепа; Преодоляване на последствията от преживяното насилие и мобилизиране на ресурси за преодоляване на ситуацията на зависимост; Изграждане на нагласа и умения за равнопоставено общуване.

2. КРИЗИСЕН ЦЕНТЪР ЗА ЛИЦА И ДЕЦА, ПОСТРАДАЛИ ОТ НАСИЛИЕ И/ИЛИ ТРАФИК

Услугата е делегирана държавна дейност, финансирана от републиканския бюджет. Кризисният център е с капацитет 12 места за настаняване. Всички предоставяни услуги са безплатни за потребителите:

- **Звено за кризисна интервенция** с престой до 6 (шест) седмици;
- **Звено за психо-социална подкрепа**, което предлага: престой във “Временния подслон” и рехабилитационни програми за психо-социална

подкрепа, с престой до 6 (шест) месеца;

3. ПРЕХОДНО ЖИЛИЩЕ ЗА ЛИЦА В РИСК И/ИЛИ ИЗЛИЗАЩИ ОТ КРИЗИСНИ ЦЕНТРОВЕ

Преходното жилище е форма на социална услуга, в която хората водят независим начин на живот, подпомогнати от професионалисти, за придобиване на умения за самостоятелен начин на живот. Предлаганите услуги се основават на психо-социална работа, при прилагане на индивидуален подход и са съобразени с конкретните потребности на всяко прието лице, с акцент подготовка за самостоятелен живот.

III. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА

1. ПРОГРАМА „ПРЕВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕ И ТРАФИК НА ХОРА“

Програмата е предназначена за широката общественост, както и за отделни социални групи: ученици; родители; учители и директори на училища; институции и професионалисти; маргинализирани групи; медиите.

- 1.1. Обучения за професионалисти
- 1.2. Обучения за родители
- 1.3. Обучения за деца и млади хора
- 1.4. Кампании
- 1.5. Младежки клуб “Да бъдем приятели”

IV. МРЕЖА ЗА ПОДКРЕПА

I. ФОНДАЦИЯ “П.У.Л.С.”

Фондация “ПОЗИТИВНИ УМЕНИЯ НА ЛИЧНОСТТА В СОЦИУМА” (“П.У.Л.С”) е регистрирана с решение №451/07.07.1999г по ф.г. № 539 по описа за 1999 год. на Пернишкия окръжен съд, вписана в том V-5, стр.44, парт.№ 253, с Данъчен номер 1143626985, БУЛАСТАТ- 113061709, със седалище и адрес на управление в гр.Перник, ул. “Средец” № 2 и представлявана от Председателя ЕКАТЕРИНА ВЕЛЕВА.

Точният **адрес**, на който се намира и предлага своите програми Фондация “П.У.Л.С”:

Пернишка област, Пернишка община, [REDACTED]
Телефони на организацията: 076 60 10 10, 076 60 33 60
е- mail: pulse.women@gmail.com

Фондация „Позитивни умения на личността в социума”, наричана за краткост - “П.У.Л.С.” е **българска неправителствена организация, регистрирана** на 07. 07. 1999 г. Организацията е регистрирана по Закона за юридическите лица с нестопанска цел като организация, осъществяваща обществено полезна дейност, насочена към развитието и утвърждаването на духовни ценности в гражданското общество, подпомагане на социалната интеграция и личностната реализация, както и защитата на човешките прав. От 31. 10. 2018 г. Фондация “П.У.Л.С.” е пререгистрирана, като е вписана в Търговския регистър и регистъра за ЮЛНЦ към Агенцията по вписванията.

Мисията на Фондация “П.У.Л.С”:

Да работи за свят, свободен от насилие, чрез предоставяне на помощ и подкрепа на хора, преживели насилие и повишаване чувствителността на обществото към проблема с цел елиминирание формите на насилие в човешките отношения.

Приоритет на Фондация “П.У.Л.С.” е изграждане и утвърждаване на ефективна програма от грижи в региона на Югозападна България за възрастни, юноши и деца, и техните семейства, които са преживели насилие. Фондацията работи в 2 основни насоки по отношение на насилието – превенция и рехабилитация.

Първата се занимава със съществуващите обществени и институционални нагласи по отношение на случаите на домашно насилие/сексуално насилие/трафик/злоупотреба с деца, и възприема образователен подход, лобиране, застъпничество и планиране на инициативи и дейности в общността.

Втората насока се занимава с идентифицираните случаи на насилие и възприема индивидуален или семеен подход при работата. Ние акцентираме върху необходимостта от предоставяне на кризисна помощ и интервенция в случаите на актуално насилие, преди предоставянето на друг вид психологическа, семейна, правна подкрепа и/или лечение на травмата.

Фондация “П.У.Л.С” е **лицензиран доставчик на социални услуги за лица и деца**, в т.ч. активно работи с целевите групи - **“лица и деца в риск, жертви на различни форми на насилие и трафик”**, както и **“лица и деца с наркотична зависимост и други рискови групи”**, предлагайки както превантивни програми, така и програми за рехабилитация и интеграция.

Фондация „П.У.Л.С.“ притежава следните **лицензи за предоставяне на социални услуги и за работа с горепосочените целеви групи:**

- Удостоверение за регистрация № 00416-0010- Заповед № РД1-473/30.011.2018г. за предоставяне на социалните услуги Кризисен център, издаден от Агенция за социално подпомагане;

Дата на издаване: 03.12.2018 год. ; Дата на валидност: 27.11. 2021 год.

- Лиценз за социални услуги за деца № 1356 от 27.11.2018г., с обхват на лиценза: Кризисен център, издаден от Държавна агенция за закрила на детето;

Дата на издаване: 27.11.2018 год. ; Дата на валидност: 27.11. 2021 год.

- Удостоверение за регистрация № 00416-0011- Заповед № РД1-27/03.01.2019г. за предоставяне на социалните услуги Център за социална рехабилитация и интеграция, издаден от Агенция за социално подпомагане;

Дата на издаване: 04.01.2019 год. ; Дата на валидност: 19.12. 2021 год.

- Лиценз за социални услуги за деца № 1370 от 19.12.2018г., с обхват на лиценза: Център за социална рехабилитация и интеграция, издаден от Държавна агенция за закрила на детето;

Дата на издаване: 19.12.2018 год. ; Дата на валидност: 19.12. 2021 год.

- Удостоверение за регистрация № 00864-0002 – Заповед № РД1-250/19.06.2018г. за предоставяне на социални услуги: Гореща телефонна линия за пълнолетни лица, пострадали от домашно насилие, издаден от Агенция за социално подпомагане.

Фондация “П.У.Л.С.” е **администратор на лични данни**, вписан в “Регистъра на администраторите на лични данни и на водените от тях регистри” с идентификационен № 47200. Като администратор на лични данни организацията ни има разработени и приети нормативни документи, свързани със защитата на правата на физическите лица при обработване на личните им данни, съгласно Закона за защита на личните данни и Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ, L 119/1 от 4 май 2016 г.), и в тази връзка във Вътрешния правилник за управление на дейността на Фондация “П.У.Л.С.”, има разработен специален раздел (от чл.184 до чл.201 вкл., както и ДР, вкл. §§1,2,3) с наименование: “ПРАВИЛА ОТНОСНО МЕХАНИЗМА НА ОБРАБОТВАНЕ НА ЛИЧНИ ДАННИ И ЗАЩИТАТА ИМ ОТ НЕЗАКОННИ ФОРМИ НА ОБРАБОТВАНЕ”.

Като лицензиран доставчик на социални услуги за деца, фондация “П.У.Л.С.” има разработена **Политика за закрила на детето и Етичен кодекс за работа с деца**, както и всички ангажирани в дейностите на организацията, професионалисти подписват ДЕКЛАРАЦИЯ за защита на личните данни по ЗЗЛД и за конфиденциалност на информацията, придобита по време на работа.

II. ПРЕДЛАГАНИ ДИРЕКТНИ УСЛУГИ И ПРОГРАМИ

Центърът за работа с **хора, пострадали от насилие и трафик** към Фондация „П.У.Л.С.“ функционира повече от 20 години на територията на гр. Перник и региона, като за всичките тези години бяха изпълнени над 100 проекта в тази насока. При локализирането на Центъра бяха взети под внимание основни фактори, като изключително **високия процент на насилие в града и региона, икономическите и социални предпоставки, характеризиращи региона** като изключително тежък и кризисен.

Приоритет на Фондация „П.У.Л.С.“ е създаването и утвърждаването на ефективни програми от грижи за хора, пострадали от насилие и техните семейства, които са претърпели или са в риск от насилие.

Домашното насилие, насилието основано на пола, трафик на хора или друга форма на експлоатация са най-широко разпространеното нарушение на човешките права. То прониква във всички социални групи, независимо от раса, етническа принадлежност и икономически условия.

Твърде сериозен е проблема с насилието в семейството и обществото. Данните получени от изследване проведено от НОЕМА през 2001г. сочат, че **всяка 4 българка е преживявала актове на физическо насилие от страна на партньора си**. Тази статистика е относима и към момента. Свързано с преживявания за страх, срам и вина, домашното насилие е социален проблем, който е слабо рапортуван и трудно разрешим. Жертвите на насилие често не знаят към кого и как да се обърнат, действат объркано и несигурно, а децата, живеещи в такава семейна среда са изложени на сериозен риск от negliжиране, физическо малтретиране и емоционален тормоз. Изследванията показват, че семействата, в които има насилие в съпругеската двойка, много по-често развиват отношения на насилие над децата, отколкото тези, в които родителите имат нетравмираща връзка. Данните от доклади на международни организации като UNICEF за 2007 сочат, че около 50% от жертвите на домашно насилие са склонни да оправдаят насилника, за да запазят целостта на семейството си. Ето защо партнирането на хората, преживели насилие и на техните семейства е важна стъпка в автономизирането на жертвата и предоставянето на защитена среда за развитие. Веднъж потърсили помощ за хората преживели насилие е много важно да бъдат подпомогнати в отделянето си от упражняващия насилие. Изследванията също така показват, че най-висок процент от малтретираните (около 70%) страдат от емоционално насилие, което е най-трудно доказуемо. Рехабилитацията на хора, пострадали от насилие и включването им в терапевтични програми би допринесло за усвояването на редица социални умения, нови отношения с другите базирани на здрави емоционални взаимоотношения, себеутвърждаващо поведение при търсенето и заявяването за работа, адекватно и ефективно родителстване. Навременната намеса в тези случаи намалява риска от бъдещи проблеми като развиване на зависим или агресивен модел на свързване с околните.

ДИРЕКТНИ УСЛУГИ:

Основната цел на услугите, които предлага Фондация “П.У.Л.С” за лица и деца в риск, пострадали от насилие или жертви на трафик, е да намали насилието в семейството и обществото, както и да разработва и награджда програми от грижи за различни рискови групи. Подобряването на грижата за деца и семейства, живеещи в/или пострадали от насилие и трафик, както и други рискови групи е чрез предоставяне на лесно достъпни услуги в общността като алтернатива на институционалния подход към тези случаи.

1. ЦЕНТЪР ЗА СОЦИАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И ИНТЕГРАЦИЯ “ТАТЯНА АРSOBA”

“Центърът за социална рехабилитация и интеграция за деца и лица в риск, пострадали от насилие, трафик и други рискови групи”, наричан накратко **ЦСРИ**, като вид социална услуга в общността включва комплекс от дейности, насочени към защита, овладяване на последствията от претърпяното насилие, редуциране на негативните последствия и провокиране на личностни ресурси, с оглед социалната реинтеграция на пострадалото лице, както и обхваща целенасочени дейности за работа с извършителите; интеграция и превенция на социалното изключване на рискови групи.

Всички услуги са организирани в **ПРОГРАМИ**:

1.1. Програма “Рехабилитация и интеграция на хора, пострадали от насилие и/или в риск”. Основната цел на програмата за работа с пострадали е в насока на вторична и третична превенция; предотвратяване на повторното виктимизиране; защита; възстановяване и реинтеграция на пострадалите на насилие.

1.2. Програма “Рехабилитация и интеграция на хора, пострадали от трафик и/или в риск”. Основната цел на програмата за работа с пострадали е в насока на вторична и третична превенция; предотвратяване на повторното виктимизиране; защита; възстановяване и реинтеграция на жертвите на трафик.

1.3. “Програма за консултиране на упражняващи насилие” - Целта на индивидуалната програма е да предложи редица мерки от грижи за осмисляне, осъзнаване и преработване на маладаптивния начин на поведение.

1.4. Здравна програма “Подобряване на устойчивостта на националната програма по туберкулоза”.

1.5. 24 часова телефонна линия за пострадали от насилие 076/ 60 10 10 и 60 33 60 – телефонно консултиране

ПОТРЕБИТЕЛИ

Потребителите ползват услугите и програмите (индивидуални или групови) почасово – всеки ден или няколко пъти в седмицата/месеца в зависимост от индивидуалните им потребности.

За потребителите на социалната услуга, които са пострадали от насилие или жертви на трафик, услугата се предлага безплатно.

За ползваните социални услуги, не касаещи проблем свързан с претърпяно насилие потребителите на ЦСРИ, с изключение на децата, заплащат такса, в размер, договорен с потребителя, съобразни с финансовите му възможности и с критериите, определени с Тарифата за таксите за социалните услуги, финансирани от Републиканския бюджет, и в съответствие с изискванията на чл. 17 ал.2 ЗСП.

Броят на лицата в групите е съобразен с възрастовите особености, потребностите им и възможностите на наличната материална база.

ЦСРИ е разположен в сграда на Фондация “П.У.Л.С.” в гр.Перник, като предоставя услуги на местно, регионално и национално ниво. Услугите включени в Програмите за “Рехабилитация и интеграция на хора, пострадали от насилие и/или в риск“, “Рехабилитация и интеграция на хора, пострадали от трафик и/или в риск“, “Програма за консултиране на упражняващи насилие” и Здравна програма се предоставят и мобилно.

МОБИЛНА РАБОТА се предлага с цел по-широко обхващане на целевите групи и предотвратяване процеса на социално изключване, чрез използване ресурсите на услугата ЦСРИ. Мобилната работа се предлага в случаи, когато присъствието на потребителя в центъра е невъзможно по обективни причини.

МЕТОД

Основният метод на работа е детерминиран от “личносно центрирания подход”, където личността на потребителя и неговите потребности се поставя в центъра на цялостната дейност. Екипът на ЦСРИ насърчава и подкрепя социалното, емоционалното, образователното и културното развитие на всеки потребител като доказателство за това, че всеки човек може да развие потенциала си и да бъде ценен участник в общността.

Услугите, които ЦСРИ предлага са организирани в съответствие с принципите на системата “водене на случаи” и в съответствие на Методологията за ЦСРИ.

СПЕЦИАЛИСТИ

Терапевтичните, консултативните и рехабилитационните дейности се осъществяват от специалисти, които съдействат и подкрепят потребителите и техните близки, посредством индивидуални и/или групови занимания.

В ЦСРИ се работи при спазване на принципите на взаимно уважение и разбиране между потребителите и предоставящи услугата, регламентиран с Етичен кодекс за работа с потребители.

Всички служители специалисти, работещи към Фондация “П.У.Л.С.”, подписват Декларация за конфиденциалност на информацията, придобита по време на работа.

ЦСРИ осигурява безопасна и сигурна среда за потребителите. За целта са осигурени пожарогасители за сградата, втори изход на сградата, схема за евакуация, насочващи стрелки към изхода, аварияен шкаф, алармен звънец, надпис “Изход”, достъп до телефон, рампа за инвалидни колички, тоалетна за потребителите с резервен ключ за отваряне при инцидент. Издадени са заповеди за

забрана на тютюнопушенето и консумирането на алкохол в сградата, поставени са забраняващи надписи на видни места. Провеждат се първоначален и периодични инструктажи. Поддържа се връзка със службите “Гражданска защита”, “Пожарна и аварийна безопасност”, “Полиция” и “Бърза помощ”.

Доставчикът на социалната услуга се съобразява със всички стандарти и критерии предвидени в ЗСП, ППЗСП и НКСПСУД за предоставяне на социални услуги в общността.

За всеки значим инцидент Директора на ЦСРИ уведомява компетентните органи или близките на потребителя и това се отразява в съответната книга-дневник.

1.1.– 1.5. КОМПЛЕКСНИ УСЛУГИ

Предоставените услуги включват целенасочена работа с потребителите, следвайки основните техни потребности, на базата на личния потенциал и възможния капацитет, предлаган от програмите за грижи.

ВОДЕЩИТЕ ПОТРЕБНОСТИ на хората, потърсили помощ от ЦСРИ е нуждата от разбиране, спешна подкрепа и осигуряване на защитена среда.

Висок процент от потърсилите помощ са в състояние на криза, което се характеризира с няколко основни ключови фактора, обуславящи възприятията, мисленето, преживяванията и цялостното поведение на пострадалите.

От гледна точка на психичното здраве **ОПРЕДЕЛЕНИЕТО за криза** не се отнася непременно до травматична ситуация или събитие, а до реакция на човека на това събитие. Един човек може да бъде силно засегнат от събитието, докато друг човек страда много по-малко. Китайската дума за криза представлява отлично изобразяване на кризата като състояние. Думата криза на китайски се образува от **елементите на опасност и възможност**. Кризата представлява пречка, травма или заплаха, но също така предлага възможност за растеж или спад.

След преживяване обаче на тежко травматично събитие (изнасилване, физическо насилие, бягство от дома следствие на преживяна заплаха или насилие), лицето, озовало се в ситуацията, преминава през първоначална остра фаза в своето функциониране, по време на която човек е в криза и нормалното му съществуване е силно разстроено. Острата фаза или понякога така нареченото “шоково състояние” е основното травматично състояние при което човек няма възможност с наличния си ресурсен капацитет да се справи с травматичното събитие. Основните фази, през които преминава, са своеобразна “реакция” (психична и соматична) с последващо “преработване” на травматичното събитие. Пострадалият често попада в състояние на пълна дезорганизация на личността, в етап на провал на всички негови механизми за справяне със стресиращата ситуация, преминава през период на мобилизиране на капацитета си за справяне (вътрешен и външен), преработване на конфликтната ситуация - адаптация или преадаптация. Тези основни фази дефинирани от психологичната мисъл могат да се разгърнат от 4 до 6 седмици.

Потребителите на ЦСРИ имат възможността да използват състоянието на криза за това да променят живота си и да изберат независим живот, лишен от насилие и злоупотреба, много силно зависи от личностния потенциал на пострадалия , но и от професионалната помощ и подкрепа на специалистите предлагащи услугата.

А. КРИЗИСНА ИНТЕРВЕНЦИЯ

Кризисната интервенция представлява комплекс от спешни мерки, които осигуряват незабавно облекчаване на симптомите и подобряване на факторите на средата, с цел бързо стабилизиране на емоционалното състояние на нуждаещото се лице.

Първата базисна потребност на всеки човек пострадал от насилие е удовлетворяването на потребността от защитена среда (физическа и социална). Среда, която да предостави на пострадалия възможността да почувства сигурност и да реорганизира провалени механизми за справяне с травмата. Понякога след като пострадалият реши непосредствената криза на това къде ще живее, могат да се проявят симптомите на травмата. Тук е мястото на специалиста (психолог, клиничен социален работник) да подкрепи и опосредства този процес на справяне.

Цели на кризисна интервенция са:

- Облекчаване на симптомите.
- Възстановяване на предкризисното ниво.
- Идентифициране на факторите, довели до кризата.
- Помагане на потърсилia помощ да свърже настоящето стресиращо събитие с минал жизнен опит.
- Помагане на потребителя да развие адаптивни стратегии за справяне, които да ползва в бъдеще.

Кризисната интервенция включва:

- Оценка на случая.
- Оценка на кризисната ситуация; оценка на риска и неотложните потребности на пострадалото лице; оценка на ресурсите за справяне с кризата.
- Планиране и определяне на план за сигурност и подкрепа.
- Създаване на план за спешни мерки съвместно с пострадалото лице, съобразно оценката на случая.
- Емоционална подкрепа.
- Спешна психологическа подкрепа за преодоляване на шока, тревогата и силните емоции, породени от кризата.
- Социална подкрепа.
- Спешна практическа помощ за задоволяване на неотложните нужди на лицето от храна, подслон, вещи от първа необходимост и др., гарантиращи физическото му благосъстояние и сигурност. Осигуряване на транспорт, хуманитарна помощ, временно настаняване и подпомагане на семейството и близките на пострадалото лице.
- Информирание.
- Предоставяне на информация за правото на ползване на период за размисъл и останалите възможности за подкрепа в рамките на ЗБТХ и НМН.
- Насочване и застъпничество.
- Достъп до необходимите институции за подкрепа, хуманитарна или социална помощ. Връзка и насочване към служби, програми и услуги за посрещане на спешните нужди на лицето.

- Мониторинг и оценка на услугата - Включва оценка на постигането на целите (от гледна точка и на лицето и на консултанта) и степеня на удовлетвореност на лицето.

Принципи за кризисна интервенция:

- Незабавно интервениране: хората не са способни да понесат дълго кризисното състояние, затова интервенцията се прилага веднага.
- Действие: консултантът участва активно в разрешаване на кризата
- Ограничени цели: фокусът на интервенцията е свързан с кризисната ситуация и разрешаването ѝ.
- Надежда и очакване: хората в криза загубват надежда и не очакват нещо добро. Основна задача е да им се вдъхне вяра, че кризата ще бъде преодолена.
- Подкрепа: липсата на подкрепа е една от решаващите причини за изпадане в криза - привличане на максималната подкрепа и мобилизиране на всички ресурси е основната задача на успешната интервенция.
- Фокусиране върху разрешаване на проблема: фокусът на интервенцията е насочен към разрешаване на проблема, лежащ в основата на кризата.
- Образ за себе си: човек, преживяващ криза, се вижда като неадекватен. Важно е да се запазва достойнството и да се повдига самооценката на постр.
- Разчитане на себе си: по време на кризисната интервенция трябва да се поддържа баланс между подкрепата и отглеждането на независимост у търсеция помощ.

В. СОЦИАЛНА РАБОТА И ПОСРЕДНИЧЕСТВО

Социалната работа е дейност насочена в **помощ** на хора в нужда за осъществяване на **ефективно взаимоотношение** между тях и представители на институции или **улесняване на взаимоотношенията** между потърсилия помощ и значимите за него хора. Целта е да бъде опосредстван и улеснен контакта между пострадалите и другите правителствени и неправителствени организации, имащи отношение към разрешаване на конкретния проблем – Отдел за закрила на детето, Социални грижи, ДПС, Прокуратура, Съд, Полиция, Общински власти и НПО. Областите на подкрепа се оформят и конкретизират през ориентирите, произтичащи от особеностите на проблемите и потребностите на пострадалите. Грижите от страна на клиничния социален работник са в насока степенуване на реалните нужди и към прагматичното решаване на проблема, като има ролята на “преводач” на емоционалните и физически потребности на потребителя, изразени през поведението му на езика на институциите, съобразено с техния потенциал и предлаган ресурс. Като потребностите на пострадалите и упражняващите насилие много често не се различават в същността си.

Спрямо потребителя социалната работа и подкрепа има за цел – развиване на умения за справяне, повишава или подкрепя потенциала му за адаптация и за водене на независим живот; подобрява качеството на биопсихосоциално функциониране; стабилизира преживяванията и поведението на личността; балансира и подобрява качеството на връзките и отношенията в социалното му обкръжение; трансформира непосредствената социалната среда на отделния потребител в аспекта на отношението и сензитивността ѝ към неговите индивидуални особености и възможности.

КОМПОНЕНТИ на ефективното посредничество и помощ:

- **Активно слушане и емоционална подкрепа.**
- **Позитивиране на избора** на потребителя да търси помощ и да наруши мълчанието.
- **Оценка на конкретните нужди** на обърналия се към нас или негов близък или роднина.
- **Сключване на договор** за конкретна съвместна работа и бъдещи “стъпки”.
- **Предоставяне на информация** за правата и възможностите, които има.
- **Насочване** към служби и специалисти, работещи с конкретния проблем.

ЕТИЧНИ ПРИНЦИПИ:

- **Безусловно спазване на личната тайна** на потърсилия помощ. *Нарушение на конфиденциалността само при определени случаи застрашаващи живота, физическата и психическа цялост на човека (сексуално насилие в семейството при дете, заплаха от убийство и самоубийство).*
- **Еднакво зачитане и отношение** към всички деца и семейства, които търсят помощта, независимо от тяхната възраст, етническа или религиозна принадлежност.

- Предоставяне на **пълната лична информация за правата и възможностите**, между които потърсилия помощ може да избира.
- **Необвиняващо отношение към него; проява на разбиране, уважение и подкрепа.**

МЕТОДИ:

Методите за интервенция в клиничната социална работа са базирани на Биопсихосоциалният модел.

Биопсихосоциалният модел присъства гъвкаво в теорията и методиката на клиничната социална работа. Както го определят някои автори, той е “парадигма в развитие”, която поставя оценката и интервенциите в процес на динамично преизграждане – в хода на помагачия процес и в подхода към всеки индивидуален случай, при което социалният работник всъщност държи “в процес” разбирането си за потребителя, за неговия статус, перспективи и възможности.

Динамичният аспект намира особено проявление в биопсихосоциалната **формулировка по случая** – тя трябва:

- да бъде в голяма степен базирана на широк и адаптивен поглед към проблема;
- да обхваща едновременно актуалното и потенциалното функциониране на потребителя в психосоциален план;
- да произтича от активно и индивидуализирано взаимодействие с нуждаещия се, от което логично да следват както обясненията, така и пътищата за помагане.

Така на биопсихосоциална основа може да се развие и индивидуалният план по случая – като индивидуално уникален път за подкрепа – през индивидуално специфичната интерпретация на произхода на проблемите на потърсилия помощ в полето на физическото, психичното и социалното му функциониране, видени в тяхното динамично взаимодействие.

ВОДЕНЕ НА СЛУЧАЙ

Воденето на случай на пострадал от физическо, психическо и сексуално насилие, negliжиране и упражняващи насилие е оказване на помощ, така че тя **да отговаря на индивидуалните потребности, обединявайки отговорността за оценката и координирането на услугите в лицето на един персонално избран професионалист** (социален работник, психолог, психиатър) или екип.

Основните задачи:

- **Оценка.** Водещият на случай постига **ясна представа за потребностите и силните страни на индивида.**
- **Планиране.** На базата на оценката водещият на случай **ръководи изготвянето на лесен за използване план**, който съдържа ясно определени цели.
- **Изпълнение.** Планът трябва да бъде **пуснат в ход със съдействието на потребителите**, подкрепящите ги хора и всички онези служби, които

отговарят най-пълно на определените разнообразни потребности,

- **Проследяване. Системно се проследява** и отразява изпълнението на поставените цели.
- **Преглед на постигнатото.** С участието на **всеки**, който е свързан със задачата, се **оценява резултатът от планираните интервенции**. Тъй като тази оценка изисква изследване на настоящите потребности и силните страни на отделния потребител, прегледът може да се разглежда като повторна оценка. И така цикълът се затваря.

Тези задачи не са поредица от отделни събития. Те протичат паралелно и са взаимно свързани. Поддържайки договорени връзки с потребителите, водещите на случаи постоянно оценяват появяващите се потребности и ресурсите, планират и се намесват за постигането на най-добро предлагане и проследяват случая, за да могат да осигурят желанния резултат.

Воденето на случай не трябва никога да бъде начинание, което се започва, а после бързо се изоставя.

Водещите на случаи, могат чрез работа извън службите да откриват хора, на които да помагат, да действат като терапевти и консултанти, да изпълняват ролята на застъпници за пострадалите или на посредници при контактите им с други помагачи служби. Последното може да включва управление от името на потребителя на средствата за заплащане на различни услуги. На тази страна се придава голямо значение в британския модел на воденето на случай.

Принципи на работа

- **Фокусиране върху силните страни на индивида**, а не върху проблематиката и патологията. **Личността е представена в своята цялост, а не като “букет от проблеми”**. Личността изисква уважение, зачитане на достойнството, възможност за избор и известна подкрепа, която отговаря на потребностите и в същото време укрепва атономността.
- **Връзката между водещия на случая и потребителя е от основно значение** - Между потребителя и водещия на случая трябва да се установят професионални взаимоотношения, в които те **трябва да участват като реални един за друг хора**. Това е много по-различно от моделите на посредничество при оказването на помощ, при които връзката между водещия на случая и нуждаещия се може да се изразява в серия от контакти, които са насочени към постигането на определени цели, без да се изграждат междуличностови отношения.
- Доброто и професионално практикуване признава **позицията на силния на водещия на случай** и избягва злоупотребата с нея, като създава, доколкото е възможно, връзка на сътрудничество.
- **Водещият на случай е отговорен за благосъстоянието на пострадалия** по всяко време и без “прехвърляне на топката”. Думата “насочване” във воденето на случай има много точно определено значение и обикновено не означава прехвърляне на отговорността за благополучието на потребителите.
- **Интервенциите са основани на принципа за свободния избор на потребителя.** Принципът за свободния избор не трябва да се обърква с културата

на индивидуализма от осемдесетте години или с движението за човешкия потенциал от седемдесетте. Той не означава, че всеки може да бъде това, което иска да бъде, стига само да поема отговорност за себе си и за живота си. **Това много лесно може да се приравни с обвиняването на жертвите на социалните несправедливости за техните собствени беди.**

- Свободата на избора е свързана с **увеличаване на властта** на потребителите и грижещите се за тях при взимането на решения относно техния живот. Потребителите дават основните насоки на работата, доколкото това е възможно. Работата е насочена към постигането на целите, произтичащи от техните потребности и предпочитания.

В някои ситуации на водещия на случай може да се наложи да действа за потребителите, но против тяхното желание. Очевидният пример е, когато индивидът е опасен за себе си и околните.

- **Активното водене на случай** с отиване при потребителя е добра форма на интервенция. Пострадалите оказали се в позиция на социално, психическо и физическо нарушено функциониране имат нужда от **помощ “на място”**, като посредничество между нуждаещия се и социалната среда, семейството, различните видове институции. Оценката на случая ще е по-надеждна, когато се осъществява в конкретната среда и с участието на други важни за потребителя хора. Така водещият успява да спечели доверието на подкрепящата среда на нуждаещия се и важните в случая институции и по този начин се стига до съвместна работа. Това позволява на водещия да ангажира техните ключови фигури в оценката и последващите дейности, увеличавайки значително приемствеността и подкрепата.
- **Обществото се определя като ресурс, а не като препятствие.** Търсенето на ресурси излиза извън пределите на традиционните психично-здравни услуги и активно мобилизира ресурсите на цялото общество.

Основните принципи за споделянето на информация с трета страна:

- **Конфиденциалност.** Никаква информация не се предоставя без **информираното съгласие** на потърсилния услугата или на неговите законни представители. Потребителите упражняват правото си на информирано съгласие, когато упълномощават за даване на поверителна информация.
- Потребителите имат **достъп до документацията**, така че да знаят какво се съобщава, каква е самоличността на получателя на информацията и защо я получава.
- Съобщава се само **минималното количество информация**, необходима за постигането на желаната цел, и то само на подходящите страни.
- Получателя на информацията **не се позволява да я споделя с други служби** или лица, ако те пряко не са включени във воденето на случая.
- Водещите на случаите имат **задължението да не разпространяват информация**, която може да навреди на потребителя, освен ако има неотложна необходимост това да се направи в интерес на самия потребител и обществото.
- При **нарушаване на поверителността** водещият на случай трябва ясно да изложи ограниченията, които му пречат да пази тайна.

С. ПСИХОЛОГИЧЕСКИ КОНСУЛТАЦИИ

Потребителите получават индивидуални психологически консултации, които включват: оценка на ситуацията, оценка на риска и емоционална подкрепа. Чрез психологическите консултации потърсилите подкрепа имат възможност да работят върху преживяванията и чувствата си, и да “подредят” вътрешния си емоционален свят.

Цели

- Изследване на взаимоотношения и работа в посока да се заговори за насилието и неговите прояви.
- Придобиване на представа за нови начини на общуване, включващи споделяне на емоционалното състояние и тревоги.
- Разглеждане на връзка между преживяното по време на срещите с консултантa и опита внесен от реалния живот.

Основни задачи

- **Оценка на случая** - Психологическа оценка на емоционалните потребности и психичната проблематика на нуждаещия се и капацитета му за справяне.
- **Договаряне** на консултативната/психотерапевтичната работа - Договаряне, съвместно с потребителя, на областите на консултативна/психотерапевтична работа, времето и честотата на сесиите и продължителността на оказваната подкрепа.
- **Психологическо консултиране** - Краткосрочна работа за изследване на конкретни проблеми в процеса на реинтеграция (проблеми в общуването, адаптацията, справянето с определени житейски задачи и др.); изследване на отношението на потребителя към проблема и подобряване на разбирането му за него; идентифициране на подходящи стратегии за справяне и подкрепа в процеса на осъществяването им.
- **Подкрепяща терапия** - Дългосрочна работа за осмисляне и повишаване на контрола върху проявата в поведението на интензивни чувства и симптоми, породени от преживяно насилие.
- **Психотерапия** - Дългосрочна работа за изследване на последствията от психичната травма върху емоционалния живот и взаимоотношенията на потърсилите помощ; подобряване на разбирането и контрола върху проявата на различни по интензивност симптоми; повишаване на способността за разпознаване на собствените чувства и преживявания, свързани с травмата; преодоляване на конфликти, свързани с идентичността; в резултат повишаване на самооценката и чувството за автономност; разпознаване и отбягване на бъдещи ситуации на злоупотреба.

D. ФАМИЛНО КОНСУЛТИРАНЕ И ТЕРАПИЯ

Всяко семейство се сблъсква с трудности, които нарушават хармонията във взаимоотношенията на партньорите. Често те не намират точния път, с който да възстановят близостта и топлотата между тях. С нарастването на разбирането, че семейството е важно за поддържането на психичен комфорт в членовете му, започват да се правят и първите стъпки за работа с цялото семейство, а не само с отделни негови членове. Основанията за възникването и съществуването на семейната терапия и консултиране се съдържат в голямата роля на семейство-то за живота, както на отделния човек, така и на обществото като цяло и произтичащата от нея възможност семейството да влияе върху психическото и соматичното здраве на своите членове. В консултативно-терапевтичната идея семейството се разглежда и като обект, и като инструмент на психологическа помощ. Тази помощ обикновено се налага в случаите на нарушаване на функциите на семейството, следствие на особености в личността на членовете, взаимоотношенията, промени в условията на живот или в структурата.

Няма ясно установена и съществена разлика между семейно консултиране и терапия, поради което двете понятия често се използват и синонимно за обозначава-не на професионални, психо-педагогически и социални намеси за подобряване на семейното функциониране или отстраняване на последствията от различни семейни неблагоприятия.

Семейното консултиране понякога се свързва със семейно обучение, което от своя страна се представя като алтернатива на фамилната терапия. Според поддръжниците на тази идея най-ефективният подход за изменение на семейните отношения е този, при който потребителите се научават на нови модели на поведение, които им помагат да решат не само настоящите си проблеми, но и да предотвратяват бъдещи конфликти и кризи.

Семейната терапия се определя като краткосрочна дейност, насочена в помощ на относително здрави семейства за преодоляване на обичайни кризи и оцеляване в трудни моменти, като ударението може да се постави или на конкретния проблем, или на отделен член, или на самото семейство.

Подходи

Семейна терапия в своята същност представлява комплекс от психотерапевтични методи и техники, насочени към помощ и лечение на потребителя в семейството, с неговата помощ, както и оптимизация на семейните отношения. Понастоящем, екипът на организацията е фокусиран в работата си със семейства през следните школи:

- **Психодинамичната школа** - основаващата се на неопройдските идеи на Х. Съливан, Е. Ериксон, Е. Фром, както и на теорията за обектните отношения на М. Клайн, с най-виден представител Н. Акерман.
- **Системното направление** - разглеждащо семейството и човека като система от връзки и взаимоотношения, представено от С. Минухин и психотерапевтите от Миланската школа М. Селвини - Падацолли, Л. Босколо, Дж.-Франко Чекин.
- **Стратегическата семейна терапия** - направление ориентирано към

разработване на методи (стратегии) за решаване на проблеми. Еклектично по своя характер, то се основава на разработките на М. Ериксон, Дж. Кели, К. Уитикър, както и на част от представителите на Миланската група.

Важно е да подчертаем, че независимо от различните видове подходи, наложили се като успешни, при изявен проблем на системно насилие не може да говорим за медиация или фамилно консултиране в система на насилие.

Принципи на работа

Работата със семейства е базирана на няколко основни принципа - доверие, емпатия, работа със защитните механизми и техните проявления. Провежда се различна по дълбочина семейна, диагностика за установяване особеностите на семейството, на неговите членове и характера на нарушенията, предизвикали проблема. Според нуждите се прилага еклектичен подход, насочен към проучване способността на семейството да решава проблеми, комуникацията в семейството, семейните роли, емоционалните отношения, формите на контрол на поведението, системата на семейните ценности.

Използват се различни **методи**, беседа (обща и отделно), информация от външни източници, проективни методи, като семейна социограма и семейна генограма. Целта е определяне на проблема на семейството и на отделните членове. За успешната намеса е необходимо ясно да бъдат очертани отговорностите и задълженията на страните.

Съществена страна на терапията е обсъждането на отрицателните стереотипи на поведение и отношение в семейството и съвместно търсене на нови модели на взаимодействие.

Семейството е гъвкава група, която сама определя правилата си и която е нещо повече от сбора на отделните си членове. Когато двама души се събират да живеят заедно, освен "Аз" и "Ти" се появява и "Ние". Тази система има свои граници и поддържа баланс чрез набор от вътрешни правила. Правилата във всяко семейство са различни и това прави периода на "напасване" в новообразуваното семейство особено важен, защото новото семейство трябва да изработи свои правила, част от които са нови, а друга част - пренесени от семействата по произход.

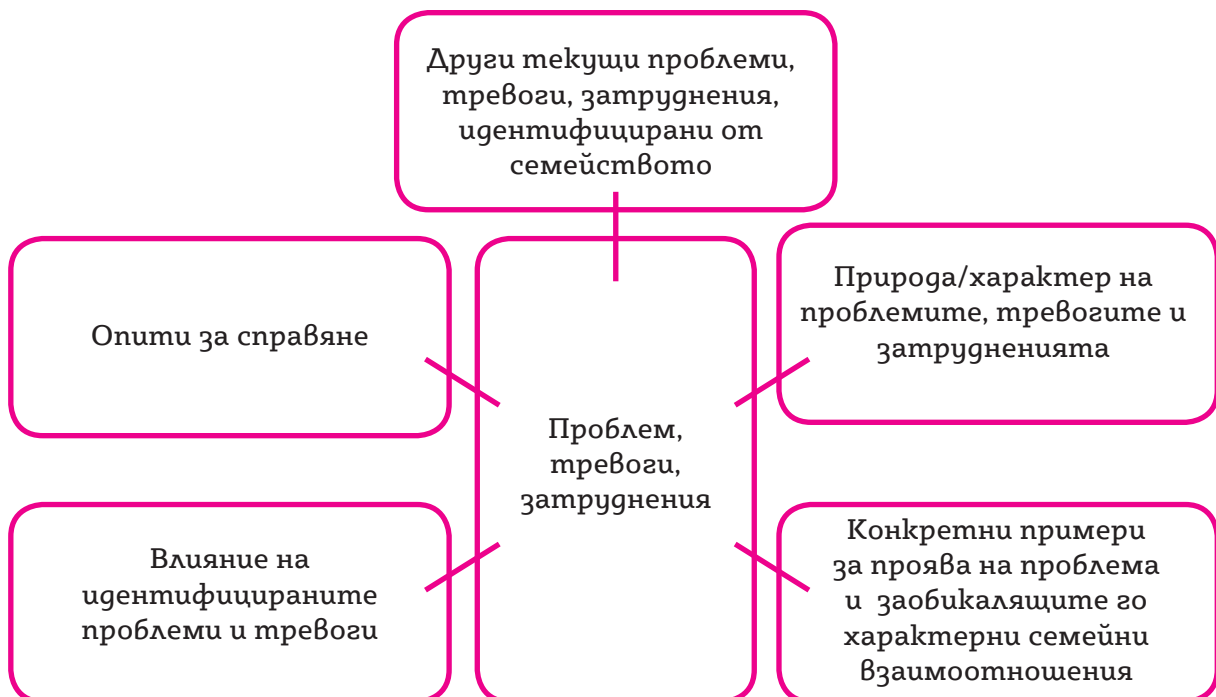
Фамилната терапия поставя ударението върху взаимоотношенията и общуването между семейните членове. Счита се, че взаимоотношенията в семейството са основен източник, както за добро психично здраве, така и за възникването на дискомфорт. Елементите на общуването са словесни (думите, които изричаме) и несловесни (позата на тялото, интонацията и др.). Важна е и ситуацията, в която се предава гадено послание. Така едно и също послание може да придобие различен смисъл в зависимост от начина, по който е изказано и от това, какво чува партньорът.

Фамилната терапия е метод, който може да се използва самостоятелно или в комбинация с други терапевтични подходи. Той е подходящ за преодоляване на затруднения във взаимоотношенията между семейните членове или при промяна в състава на семейството (развод, смърт, брак между веднъж разведени хора и т.н.), както и за лечение на психични проблеми.

Оценка

- **Решението за оценка** на семейното функциониране се инициира от някой от семейството или от мрежата от служби и агенции, свързани със семейството, при идентифициране на проблем или потенциална потребност, свързани с дете или децата в семейството.
- **Оценката** се основава на база заявен проблем или затруднение в контекста както на семейните отношения, така и на по-широкия социален контекст (начина по който семейството възприема и разпознава проблема, как професионалистите дефинират потребностите на детето в семейството, момента от който случващото се с детето или семейството се възприема като “проблем”).
- Моделът предполага, че природата и **степенна на проблема** са повлияни от силните и слаби страни в димензиите на семейната структура и семейния характер. И обратно самият проблем или затруднение в същата степен може да повлияе върху семейната структура и характер, т.е. върху начина на комуникация в семейството и модела на връзките в него.
- Процесът на фамилната оценка започва чрез “**картографиране**” на текущите идентифицирани проблеми и как те се вписват в семейния модел на взаимодействие и връзки.

Диаграма - Елементи на картографирането на текущите идентифицирани проблеми, тревоги или затруднения

- Уточняване на **фокуса на всяка от изразените тревоги**, за кого те са най-изразени и как те се разбират и възприемат от останалите членове на семейството.
- Проследяване на **развитието на “проблемите”** от момента на тяхната първа поява до настоящия момент, идентифицирането на това кога и как се провокира типичното им проявление и каква е последователността на реакции от страна на членовете на семейството.
- **Изследване, наблюдаване и обсъждане** на скорошни примери за илюстриране на проблема, провокиращи “отреагиране” и “отиграване” на проблема.
- Изследването на **въздействието на проблема върху “изразителя”**, който най-често е детето, както и върху останалите членове на семейството и семейството като цяло. От гледна точка на системната перспектива онова, което е проблем или тревога за един/едни от членовете може да обслужва други функции за останалите или за цялото семейството. Детето, посочено като “проблемно”, може например да поема натоварването и натиска спрямо друго дете или да отклонява вниманието от конфликт в партньорските взаимоотношения на родителите.
- Изследване на **предишни опити за справяне** проблемите вътре в семейството, как членовете са отговаряли на трудностите, какви стратегии са се опитвали да прилагат и по какво биха разпознали че са успели да ги разрешат.
- **Въвличане на по-широкото семейство и социалния контекст** в разрешаване на проблема.
- Процеса на оценка включва направената “карта” на текущите идентифицирани проблеми в по-широката оценка на силните и слабите страни на семейството по отделните дименсии на семейната структура и семейния характер в **контекста на семейната история**.

Е. ДЪЛГОСРОЧНА ТЕРАПЕВТИЧНА РАБОТА

Психотерапията е най-разпространената форма на психологическо повлияване, включваща два основни момента: говорене и сътрудничество.

Дългосрочната терапевтична работа е насочена към индивидуална работа с възрастни и юноши (16-18 год.) за структуриране и преосмисляне на изграждащата се личностна и сексуална идентичност, непреододелена от садо-мазохистичния модел на функциониране. Интерпретира се връзката между консултанта и човека в терапия по посока скрити съдържания, които са формирани в миналото на човека, по време на живота му в дисфункционалност, които оказват влияние на настоящия му живот, и е възможно да станат достояние на терапевтирания по време на дългосрочната работа с консултанта.

Психодинамичната психотерапия се основава на знания от психоанализата. Тя прави подобни предположения относно причините за психиатричните разстройства, а именно, че те са резултат от емоционални проблеми в несъзнаваното. За разлика от психоанализата, този тип психотерапия се занимава с настоящите вътрешни конфликти и с взаимоотношенията на терапевтирания с околните. Подходът на терапевта може да варира от пасивен до активно участващ и задаващ структура.

В центъра на дългосрочната терапевтична работа стоят безсъзнателните процеси, които оказват съществено влияние върху съзнателния психичен живот на човека. Поради тази причина този подход се дефинира като “психология на несъзнаваното” или “учение за изтласканото несъзнавано, защитните механизми на Аз-а и съпротивите”. В психоаналитичната парадигма само онова, което се съзнава може да се променя и следователно психоаналитичната теория и практика цели да превърне несъзнаваното в съзнавано, за да се трансформира в психичната динамика. За наличието на несъзнаваната психична реалност се съди по симптомите, сънищата, грешките (устни или писмени), които се явяват в резултат на компромис между две тенденции (мисли, импулси), от които един (иррационалния) се подтиска. Несъзнавания импулс/мисъл може да има въздействие подобно на това на съзнавания. В тази връзка психоаналитичната гледна точка твърди, че дадена мисъл, чувство, спомен, фантазия или импулс може да бъде: съзнавана (да се съзнава в момента), предсъзнавана (да се осъзнае, ако го желаем) и несъзнавана (не можем да си спомним за това дори и да искаме). В процеса на осъзнаване на някаква несъзнавана мисъл с помощта на терапевт и потребителя се поражда съпротива (защитен механизъм), която е несъзнавана. Тогава пострадалите се борят, за да поддържат изтласканите си несъзнавани мисли в несъзнаваното. Разбирането и работата на терапевта със съпротивата е толкова важно, колкото и разбирането на материала, от който потърсилия услугата се защитава.

Ф. ГРУПИ ЗА ПСИХО-ЕМОЦИОНАЛНА ПОДКРЕПА

а. Група за работа с Възрастни

Интеракционната група за Възрастни, пострадали от домашно насилие и трафик, цели създаване на “Защитено пространство”, в което потребителите се учат да общуват и експериментират различни социални преживявания. Потребителите имат възможност да изследват своите взаимоотношения и да говорят по един по-лесен начин за своите тежки травматични преживявания в само-мазохистичния спектър на човешките взаимоотношения. През разпознаването и назоваването на преживявания и чувства, всеки участник има възможност да споделя, без опасност от агресия и критика спрямо Личността. Темите на Интеракционните групи излизат от самите участници и всеки допринася с личния си опит.

Важен принцип на групата е да не се допуска критика на Личността, а да се дава обратна връзка “Тук и Сега” и се търсят алтернативи за промяна.

Целевата група: потребители, ползващи услугите на фондация “П.У.Л.С.”, над 18 годишна възраст.

Времева рамка: един път седмично по 1.5 астрономически часа.

Правила на групата: със стартирането на групата от всички участници се изработват правила и норми за групата.

Структура:

- Теоретична част
- Въпроси и отговори по темата/дискусия
- Практическа част /ако е приложимо/
- Обобщение
- Избиране на тема за следващия път

Групата сама избира темите, които ще се представят, но последователността на модулите се запазва.

Терапевтични техники: когнитивно-поведенчески, арт-терапевтични, както и техники от системния подход.

Цели: предлагане на нови познания и начини на мислене относно: умения за справяне в ежедневието, семейна обстановка, родителстване.

Обосновка:

- **Когнитивно-поведенческите техники** са насочени към научаване, прилагане и практикуване на конкретни умения, които имат пряко отношение към конкретен проблем. Използват се принципите на модификацията на поведението за установяване на протичащите в човека познавателни процеси, както и за идентифициране на тези от тях, които могат да причинят проблеми.

Към тях спадат:

1. Регистриране на желаните и нежеланите познания и отбелязване на условията, при които те се появяват,
2. Моделиране на нови познания;
3. Използване на въображението за онагледяване на начина, по който новите познания могат да се свържат с желаното поведение и емоционално благосъстояние;
4. Практическо прилагане на новите познания в действителността, така че да станат обичаен начин на мислене на потребителя.

- **Системният подход** е насочен към преодоляване на обичайни кризи и оцеляване в трудни моменти, като ударението може да се постави или на конкретния проблем, или на отделен член, или на самото семейство. При нарушаване на функциите на семейството, следствие на особености в личността на членовете, взаимоотношенията, промени в условията на живот или в структурата, е необходимо придобиване на нови знания и модели на общуване. Различните техники са насочени и използвани с цел регулиране на семейния климат и взаимоотношения и изучаване на семейството като система. Научаването на нови модели на поведение помага на пострадалите да решат не само настоящите си проблеми, но и да предотвратяват бъдещи конфликти и кризи.

Групата има пет модула, всеки от които, сам по себе си съдържа различен на брой теми. А именно:

I. аз и моето семейство

1. Арт-терапевтични техники за изучаване на семейството, ролите и взаимоотношенията в него;
2. Семейен манифест.

II. аз – възрастен

1. Ролята на възрастния в семейството (права и отговорности);
 2. Търсене на работа – митове и реалности;
 3. Семейен бюджет – възможности и перспективи;
 4. Кулинария;
- и т.н.

III. аз – родител

1. Ролята на децата в семейството (права и отговорности);
 2. Развитие на детето – специфични особености на възрастовите групи;
 3. Семейен режим;
 4. Как преговаряме с децата, и необходимо ли е?;
- и т.н.

IV. аз и моето здраве

1. Алтернативна медицина – рискове и ползи;
2. Хигиена на тялото;
3. Хигиена на дома;

4. Видове заболявания при децата и възрастните – превенция;

V. Аз – творецът

1. Темы по избор на участниците в групата.

в. Група за работа с деца

За едно дете от голяма важност е, то да намери място и начин за изразяване и на своите преживявания, мисли и чувства. Много често децата, пострадали от домашно насилие трудно изразяват. От значение е правилното им насочване към занимания, спомагащи на детето да преодолее съпротивите и създаде доверителна връзка на споделяне.

Основната цел на груповите занимания с деца е да осигури среда, способстваща за развитие на личността на детето, талантите, умствените му и физически способности във възможно най-голяма степен, за да расте то умно и креативно като активен и способен член на гражданското общество.

За целта преди всичко би могло да се отгледат внимание на това, какво обича да прави детето, с какво обича да се занимава. Този процес не е никак лесен, но не е и невъзможен. Той изисква време, постоянство, наблюдение и самонаблюдение. Заниманията биха могли да мотивират и спомагат за физическото и интелектуалното развитие на детето без да го натоварват.

С направения избор е важно да се обърне внимание, както на умственото, така и на физическото развитие на детето. Времето, в което едно дете оставя за свое удоволствие и удовлетворение не трябва да бъде ангажиращо. Неговата цел е то да води до разпускане и разтоварване от ежедневието на детето, т.е. да му доставя удоволствие това, което прави.

А кое дете не обича да спортува, да рисува?

Кое дете не обича грижата за живо същество?

Целта на настоящата група е създаване на подкрепяща среда за изграждане на умения и възможности на децата, които да им помогнат за тяхното по-лесно общуване и приспособяване в социална среда, да придобият елементарни познания в различни насоки, стимулиращи умствената и физическата им дейност, подпомога децата в тяхното развитие.

Това се постига чрез създаване на хармония и топли отношения, усещане за принадлежност, което допринася за формиране на личността.

Групата се съобразява с индивидуалните потребности на всяко дете, неговите нужди да бъде насърчавано и обгрижвано, как правилно да изразява вербално и поведенчески своите нужди, как да се държи в обществена среда.

Чрез метода на забавно обучение те изграждат своите навици. В зависимост от възрастта всяко дете има своите различни потребности, в тази връзка

заниманията са съобразени и с възрастовото, емоционално развитие и способности на всяко дете.

Всяка една от дейностите, предвидени в групата, се извършва от предварително подготвена и одобрена програма.

Заниманията се провеждат на специално отделени за дейностите места.

Като част от заниманията с децата се организират и **излети сред природата, посещение на театрални представления и концерти, участие в спортни занимания**, съобразени с възрастта на участниците.

- Към частта с **излетите и екскурзиите** се предвиждат изнесени занимания сред природата. Целта на тези занимания е с опознавателна цел – на природата, различните дървета и цветове, сезоните, местата, на приятни изживявания. Събраните природни материали като листа, камъчета, клонки се използват за направата на тематични пано според сезона от природни материали и хартия. Тази дейност спомага не само за развиване на фината моторика на децата с помощта на изрязване и лепене, а развива и пространствено, креативното мислене.

- **Посещения на кино, театър, зоологическа градина.**

- Децата могат да играят **футбол, баскетбол, волейбол** в двора на училищното игрище, с което имаме изградени партньорски взаимоотношения. С помощта на топки, федербал и други принадлежности за игра, с които разполага организацията, и възможността за групови занимания, децата изграждат умения за екипност и коопериране.

- **Каране на колела** – Децата в Центъра за социална рехабилитация и интеграция имат възможността да карат колела, организирани като индивидуални и групови занимания. Благодарение на екологична и гари-телска кампанията “На работа с колело” на Мелексис България ЕООД.

- **Рисуването** има фундаментална роля за естетическото развитие на децата. Заниманията по изобразителните дейности учат децата на познания за цветовете и техните възприятия, както и за различни техники на рисуване. Различните видове изкуства и използването им като проективно, рефлексивна методика са много подкрепящи за развитието на детето – възпитание, социализация и отреагиране на травматични преживявания. Чрез изкуството детето не само опознава света по един естетически начин, но има и възможността да пренесе върху листа или паното своя собствен вътрешен свят и свързаните с него преживявания. Като основна идея в рисуването е изграждане у детето на качества като: развитие на увереност в себе си, отговорност, смелост, способност за мобилизиране. В рисуването е важен самият процес като стимул за развитие, а не толкова крайния резултат. Основен принцип при използването на изобразителното изкуство като цяло при деца е вярата в техните сили и възможности за позитивно развитие, и правото им на избор на дейност.

- Детските групи включват и **отглеждане на различни животни** (хранене, почистване и преди всичко игра). Децата имат възможността да отглеждат с помощта на водещ, животни като различни птици, папагали, костенурки, зайчета, кучета и коченца. Връзката на детето с животното е от изключителна важност за детското развитие. Преживяното удоволствие от доверителната връзка носи след себе си възможност да се продължи и пренесе това преживяване и в реалния живот, и във взаимоотношенията с хората.

При дете станало жертва на насилие печеленето на доверието може да се окаже предизвикателство. В отношенията с животните обаче това е различно. Те имат способността да създават усещане за топлинота, уют и стабилност, а това усещане стои в основата за преодоляване на страха и недоверието при децата.

- **Отглеждане на Цветя.** Цветарство /засаждане и грижа за различни цветя/ е занимание, което изгражда чувство за отговорност и създава навик за грижа. Заниманията с цветята и различните видове растения позволяват придобиване на много полезни знания, като за морфология и физиология на растенията, класификация на цветята, така и за безопасни и здравословни условия живот и труд.

- Занимания свързани с **правилата за безопасност на движението.**

- **Български традиции, празници и обичаи** – Ден на народните Бугителци, Коледа, 1-ви март, Ден на пролетта, Велик ден и т.н. Приобщаване на децата към общочовешките и национални ценности добродетели, култура и традиции (разказване и разясняване на традициите, техния принос, както и историческо развитие на личности и процеси).

Всички продукти и направени изделия от децата, както и запечатените хубави моменти от изнесените ни занимания са закачени на специално **“Табло на усмивките”**.

Г. ЮРИДИЧЕСКО КОНСУЛТИРАНЕ И ВОДЕНЕ НА ДЕЛА

Юридическо консултиране и водене на дела – потребителите на услугите към Фондация "П.У.Л.С." имат възможност да ползват юридически консултации за правата си, както и да се организира тяхната защита, в т.ч. и водене на дела.

Целта е осигуряване на компетентна юридическа помощ, получаване на информация за гражданските права и ефективна правна защита, водене на дела по Закона за защита от домашно насилие, Закона за закрила на детето, Семейния кодекс, Наказателния кодекс, Закона за трафика на хора и др.. Изпитано през опита с добри резултати се оказва взаимодействието между специалистите, работещи заедно в мултидисциплинарен екип - психолог, социален работник и адвокат.

Консултирането на лице, пострадало от домашно насилие включва:

- Изслушване на пострадалия и идентифициране на правния проблем.
- Насочване към релевантни институции, организации и услуги.
- Подпомагане в процеса по изготвяне на молба за издаване на заповед незабавна защита (защита по общия ред на Закона за защита от домашно насилие).

Внасянето на яснота за последствията от евентуални правни действия помага за преодоляване на страха на лицата, пострадали от домашно насилие при вземане на решение, което да им гарантира ефективна защита.

Юридическият консултант на лицата, пострадали от домашно насилие се ръководи в работата си от следните принципи:

- Съпричастност, емоционална подкрепа, търпение.
- Коректност и конфиденциалност.
- Максимално точно и подробно разясняване на правата на пострадалите лица, на смисъла и техниката на съответната правна процедура.
- Съобразяване с правото на избор на пострадалото лице.
- Поощряване на всички усилия на пострадалото лице към активни действия, насочени към преодоляване на връзката на зависимост жертва – насилник.
- Предоставяне на ясна информация, на достъпен език, за възможните действия и очакваните резултати.

Н. КОНСУЛТИРАНЕ ЗА ХОРА, УПРАЖНИЛИ НАСИЛИЕ

Цел

Целта на индивидуалната програма е да предложи редица мерки от грижи за осмисляне, осъзнаване и преработване на маладаптивния начин на поведение.

Чрез психологическите консултации потърсилите консултиране имат възможност да преосмислят своето поведенческо отреагиране на проблем и да влязат в различна позиция чрез методи на пихоинамичната парадига и психодрамата.

Подцели

- Осигуряване на по-добра защита на пострадалите и предотвратяване на рецидиви на насилие.
- Сензитивиране в разбирането за насилието като неприемлив модел на поведение.
- Изграждане на ненасилнически механизми за справяне и овладяване, в ситуации на повишена емоционалност и /или конфликт.

Целева група и критерий за включване

- Лица, извършители на домашно насилие, които се включват в програмата в изпълнение на наложена мярка по чл.5, ал.1, т.5¹ от ЗЗДН.
- Лица, насочени с направление или заповед от ОЗД към ДСП след прекратена ситуация на насилие или физическо отделяне на детето от извършителя на насилие.
- Лица, които са се самоопределили за извършители на домашно насилие и доброволно желаят да се включат, за да променят собственото си агресивно поведение.
- Лица, които не са психично болни и не са зависими от наркотици, алкохол, хазарт.

Продължителност

От 3 до 6 месеца, с фокус за продължаваща дългосрочна психотерапия (или според периода, определен в съдебното решение).

Методика

Първите три сесии са фокусирани върху психодинамична оценка и формулировка по случая. Всяка сесия е с продължителност между 50 – 60 мин.

Продължаващата работа по случая, която е организирана на база изготвената психодинамична оценка и е ориентирана към:

- “Разпознаване и признаване на проблема” от страна на упражняващия и признаване на маладаптивността на проявеното поведение.
- Изследване на емоционалните причини за психологическите и поведенчески прояви.

1 Чл.5 ал.1 т. 5.ЗЗДН- задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми.

- Изследване на мотивите за прилагане на насилие.
- Оценка на риска от повторно насилие.
- Оценка на мотивацията за промяна.
- Планиране и работа по промяна на нагласите и интегриране на модели за справяне с проявата на насилие.
- Изследване на взаимоотношенията с разширеното семейство, със сиблингите и значимите фигури за потребителя.
- Изграждане на механизми за справяне в ситуации на конфликт, лишени от агресивни прояви и деструктивно поведение.

Достъп и Включване

- Специализираната програма за извършители на домашно насилие се осъществява на адрес: гр. Перник , ул. "Средец" №2.
- Заявки за включване в програмата се приемат на телефон: 076 60 10 10
- Извършителите на домашно насилие следва да заявят ползването на съответната програма на посочения по-горе телефон, след което получават подробни разяснения относно съдържанието на програмата, времетраенето и мястото (адреса) на предоставянето ѝ. В рамките на първоначално проведената телефонна консултация се договаря дата и час за първата среща с консултант, която се организира във възможно най-кратък срок след направената заявка.

I. НАМАЛЯВАНЕ НА ЩЕТИТЕ ОТ СОЦИАЛНО-ЗНАЧИМИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Обединяване на мултидисциплинарни екипи от професионалисти от хуманното здравеопазване, както и групи професионалисти, имащи отношение към превенцията и/или терапевтичното работа.

Цели

- Промотиране на терапевтичното обучение на регионално и национално ниво и утвърждаването му като подход за обучение на хора, живеещи с хронични заболявания. Повишаване на квалификацията на заинтересованите страни в областта на превенцията и/или терапевтичното работа.
- Въвеждане на принципа на партньорство между заинтересованите страни в областта на превенцията и/или терапевтичното работа при изработване и приемане на стратегии, критерии и норми, политики и практики в системата на здравеопазването и социалните дейности.
- Допринасяне за развитието на научните изследвания в областта на превенцията и терапевтичното обучение и осигуряване на разпространение на научно познание в областта на превенцията и терапевтичното работа.
- Създаване на интегриран подход за социални услуги, здравни грижи и терапевтична работа на хора, живеещи със социално значими и редки заболявания в домашни условия и/или институционална среда.

Дейности

- Провеждане на изследвания за значими заболявания.
- Социално посредничество и терапевтична работа при рискови групи и идентифицирани заболявания.
- Опосредстване процеса на хоспитализация и последващата реинтеграция.

J. ТЕЛЕФОННО КОНСУЛТИРАНЕ

24 часа телефонна линия за пострадали от насилие

076 60 10 10/ 076 60 33 60

Цел

Телефонното консултиране представлява форма на психологическа помощ насочена към запазване на физическата и психическа цялост на човека в екстремни ситуации.

Метод

По форма и съдържание телефонното консултиране се състои от три основни вида психологическа помощ: информиране, кризисно консултиране и поддържаща терапия.

Основни моменти

- 1. Начало** - собствено кратко представяне на консултанта 2-3 мин.
- 2. Събиране на информация и оценка на потребностите и конкретните нужди на обаждащия се.**

При идентифициране на спешен случай в ситуация на оценен висок риск (свързани с нуждата от намеса на полиция, спешна помощ, пожарна и т.н.), в които има опасност за живота на обаждащия се и той не може сам да направи това, след договаряне, консултанта подава сигнал до съответните институции и органи по закрила. За целта, по време на разговора с потърсилия помощ, консултантът взема имената на обаждащият се, точния му адрес, телефонен номер, мястото от където телефонира, брой и връзка на засегнатите лица, както и мястото, където се е разиграло насилието. **При ситуация на риск за дете не се договаря съгласие за сигнализиране.**

До пристигането на органите на реда и/или други специалисти, консултантът дава точни инструкции на пострадалото лице/лица как да осигурят своята защита и безопасност. При възможност, консултантът не прекъсва телефонния разговор с пострадалите, като подава сигнал на 112 от друг телефон. Ако се наложи прекъсване на връзката с пострадалите лица, тогава консултантът прави договорка, че веднага след приключване на разговора му, той отново ще се свърже с тях и ще оказва подкрепа до идването на полицията.

При пристигането на органите на реда е добре консултантът да се свърже с тях и да прегаде:

- Описание на ситуацията.
- Има ли някаква сериозна опасност (има ли въоръжено лице).
- Брой и връзка между засегнатите лица.
- Нужда от медицинска или друга помощ.

3. Търсене на алтернативи и решения – Предоставяне на информация за правата и възможностите, които има потърсилия помощ, какви услуги могат да получат и какви са правните действия за защита на правата. Ако обаждащият се е в криза, той не вижда алтернативи или вижда само една; в криза трябва да има някакво решение, което да овладее състоянието.

4. Вземане на решение и властяване - решението трябва да бъде на потърсилия помощ, което дава преживяване за лична свобода, отговорност и лична значимост.

5. Приключване на разговора – насочване към релевантна програма; записване на час за консултация на място или договорка за продължаваща работа с обаждащия се на телефон, с ясни граници и послания, относно: ден, час и времева рамка.

Провеждането на консултацията, при идентифициран висок риск, трябва да се съобразява със следните изисквания:

- Незабавност;
- Необходимост от контрол от страна на консултанта;
- Необходимост от оценка – интервенцията трябва да се организира на базата на събраната информация относно актуален проблем, история на проблема, данни за потребителя и др.
- Нагласи за овладяване на проблема;
- Необходимост от пренасочване- при необходимост и на базата на първичната оценка на потребностите и заявения проблем е възможно потърсилия помощ да бъде пренасочен към друг специалист и/или институция;
- Необходимост от проследяване – повторно обаждане и проследяване динамиката по случая;
- Хуманност - при всички обстоятелства консултантът следва да проявява емпатия, уважение.

При идентифициран суициден риск:

Кризисните събития често са причина за депресивни състояния. Тежките депресивни състояния понякога са причина за суицидни опити.

В случай на идентифициран суициден риск провеждането на консултацията трябва да се съобразява със следните изисквания:

- Хуманност - при всички обстоятелства.
- Да не се противоречи грубо.
- Да се печели време.
- Да се проявява творчество и фантазия.
- Да се приема всяко изказване сериозно.
- Да се водят преговори.
- Да се проявява искрена загриженост.

Етапите на подкрепа в криза са следните:

- Установяване на терапевтичен контакт;
- Разкриване на суицидоопасните преживявания;
- Мобилизация на адаптивните варианти на coping-поведение и на личностна защита;
- Сключване на антисуициден договор.

Основната роля на консултанта

Когато обаждания се вика за помощ по телефона, когато е разстроен, ужасен, несигурен в твърденията си. Обаждането би могло да бъде и от околните: деца, родители, съседи. Основната роля на консултанта е да успокои жертвата, за да може да получи необходимата информация, после да даде подходящи съвети, докато пристигне патрулна кола.

2. Кризисен център за лица и деца пострадали от насилие и/или риск от трафик

“КРИЗИСНИЯТ ЦЕНТЪР” е комплекс от социални услуги за деца и/или лица, пострадали от насилие, трафик или друга форма на експлоатация, които се предоставят за срок до 6 месеца и са насочени към оказване на индивидуална подкрепа, задоволяване на ежедневните потребности и правно консултиране на потребителите или социално-психологическа помощ, когато се налага незабавна намеса, включително чрез мобилни екипи за кризисна интервенция.

Цел и задачи на предоставяната услуга

Основната цел на услугата “КРИЗИСЕН ЦЕНТЪР за лица пострадали от насилие или жертви на трафик” е да намали насилието в семейството, както и подобряване на грижата за деца, юноши и майки, живеещи в/или пострадали от насилие чрез предоставяне на лесно достъпни услуги в общността като алтернатива на институционалния подход към тези случаи.

От друга страна, целта на изграждането му е да поема и неотложни случаи на преживяно насилие над деца и жени и да осигури защитено пространство за пострадалите в периода до разрешаване на кризата.

С предоставянето на услугата се цели и превенция на насилието над жени и деца; ресоциализация и реинтеграция на жени и деца, пострадали от домашно насилие или жертва на трафик, както и въздействие върху семействата и средата на развитие на деца и семейства в риск;

Дейности

Осигуряване на основни жизнени потребности:

- Защитено пространство (убежище), където потребителя да бъде в безопасност,
- Предоставяне на здравословна храна.
- Подсигуряване на профилактика, а при необходимост и лечение.

Предоставяне на социалната УСЛУГА “Кризисен център за лица пострадали от насилие или жертва на трафик” наричана за краткост “Кризисен център” е 24 часова програма, към Фондация “П.У.Л.С.” за кризисно настаняване и рехабилитация на лица, пострадали от насилие или жертви на трафик, която предлага комплекс от услуги, включващи:

1. Звено за кризисна интервенция, което предлага престой в “Кризисното звено”. Капацитетът на “Кризисното звено” е: 3 (три) легла – за кризисно настаняване на лица, пострадали от насилие, като лицето се настанява в “Кризисното звено” със срок на престоя до 6 (шест) седмици.

2. Звено за психо-социална подкрепа, което предлага:

- Престой във “Временния подслон” и
- Рехабилитационни програми за психо-социална подкрепа.

Капацитетът на “Временния подслон” е: 9 (девет) легла – за настаняване в

подслона на лица пострадали от насилие, като в извънредни, кризисни ситуации могат да бъдат настанени още 3 (три) нуждаещи се.

Времето за престои в Кризисния център не може да бъде повече от 6(шест) месеца. В извънредни ситуации престоя може да се удължи до 1 (една) година.

Настаняване в “Кризисното звено”

Целта е в случаите, когато пострадалият е за настаняване в Кризисния център, възможно най-бързо да се направи оценка на причините, довели до конкретната ситуация и да се направи избор на най-подходящата алтернатива за действие. Различните алтернативи за действие, предполагат и различна продължителност на престоя в Кризисното звено, което е в пряка връзка от времето необходимо на Водещия на случая да оцени конкретната ситуация и да изгради бъдещия план за действие. Настаняване на най-рисковите случаи от страна на медико-санитарни и социални проблематики.

Настаняването се извършва от ръководителя на Кризисното звено или от дежурния консултант, приел заявката в срок до 24 часа.

При настаняването в Кризисното звено и през време на престоя, на пострадалото лице се предлага:

- Първичен тоалет на пострадалия, смяна на грехи, настаняване.
- Преглед от **медицинско лице** (мед. сестра) за **физически наранявания**, травми, заразни кожни заболявания и паразити.
- Взимане на **фекална проба за заразни чревни заболявания** при налична симптоматика или дълго скиталчество, или когато се касае за дете.
- При необходимост преглед от **лекар** - специалист за регистрация на **сериозни наранявания** и насочване към **Съдебна медицина** за издаване на нужния документ.
- Регистриране на **хронични физически заболявания** (астма, диабет, хипертония и др. сърдечно съдови заболявания). Тези заболявания могат да се регистрират при възрастните след провеждане на **целенасочено интервю**. При преглед на децата за по-добра ефективност е желателно медицинското лице да бъде с детски профил на образование.
- Провеждане на оценъчно интервю от **психолог** за регистрация на **прогрои на психично заболяване** и изследване за минали **психотични епизоди**, както и изследване на възможността за наличие на **наркоманна зависимост и интелектуални нарушения**.
- **Първична психологична оценка** на психичното състояние на нуждаещия се и оценка на ресурсите му за справяне с кризисната ситуация. Психологичната оценка се прави от консултант (психолог или клиничен социален работник), чиято терапевтична работа има за цел да подпомогне функционирането на пострадалия и справянето му с травматичната ситуация. При децата това се съпътства със своевременно подаване на сигнал до отгела за “Закрила на детето” и при необходимост до полицията и прокуратурата.

Настаняване във “Временния подслон”

След изтичане на срока на престой в “Кризисното звено”, при необходимост се предлага настаняване във “Временния подслон”.

Социалните услуги, които се предлагат през време на престоя в подслона, се предоставят както в краткосрочен план - до 3(три) месеца, така и в дългосрочен план - до 6 (шест) месеца (по изключение до 1 година).

Престоят на настаняване във “Временния подслон” дава възможност на работещия по случая **консултант да изследва основните потребности на пострадалия, да направи адекватна формулировка за наличния капацитет на личността и близкото му обкръжение. При изработването на “Плана за грижи”, изходната точка са причините, довели до ситуацията на риск и създаването на сигурна и защитена среда.** Това предполага изработването на индивидуални предписания за всеки отделен казус и съответно прилагане на индивидуален подход към всеки пострадали.

Индивидуалната работа води до различно организиране на времето им на престой в подслона. Част от лицата, ползващи услугата може да бъдат на “свободен” режим по време на престоя си в Центъра и няма да прекъсват ежедневните си ангажименти и задължения. В други случаи, когато животът на пострадалия е в риск или е пряко застрашен поради някаква причина, той може да бъде под строго наблюдение и няма да напуска границите на Центъра, докато заплахата за живота му не бъде отстранена.

Методи за грижа

- Социалната услуга “Кризисен център за лица пострадали от насилие или жертва на трафик” се основава на социално-психологическа работа и е насочена към подкрепа на подпомаганите лица за преодоляване на травмата от преживяното насилие, както и осъществяване на ежедневните дейности за социално включване.
- Социалната услуга се предоставя съобразно желанието и личния избор на лицата и съставлява 24 часова програма за кризисно настаняване и рехабилитация на лица, пострадали от домашно насилие или жертва на трафик.
- Настаняване в “Кризисния център” на лице пострадало от домашно насилие, се извършва незабавно, независимо от постоянния му адрес, и може да стане само на основание на подадената молба-декларация от потребителя на услугата. Когато лицето се придружава от дете и е негов родител или настойник, или пък лице което упражнява заместваща грижа, детето се настанява заедно с него.
- **Когато лицето, пострадало от домашно насилие, е бременна жена или майка на дете, не навършило 3 години, и е в риск да изостави детето си, тя се настанява незабавно заедно с детето. В случай че майката е придружена от друго свое дете - навършило 3 години, то също се настанява заедно с нея.**
- В посочените по-горе случаи, ако е пълен капацитет на “Кризисния център”, се извършва прием на пострадалите лица, като до 24 часа се търси друга алтернатива за настаняване.

- При настанияване на дете се уведомява незабавно (до един час) дирекция “Социално подпомагане”, отдел “Закрила на детето” - гр.Перник.
- При непосредствена опасност за живота на настанените лица се уведомяват и органите на Министерството на вътрешните работи по местонахождение на кризисния център.

Документи и ред за предоставяне на услугата “КРИЗИСЕН ЦЕНТЪР за лица пострадали от насилие или жертви на трафик”

1. **Заявление-декларация** от лицето, желаещо да ползва социалните услуги, предоставяни от Фондация “П.У.Л.С”, и/или **Направление/Заповед** за ползване на социалните услуги, издадени от Дирекция “Социално подпомагане” и/или отдел “Закрила на детето” въз основа на подаден пакет от документи за ползване на социалната услуга “Кризисен център за лица пострадали от насилие или жертва на трафик”;

2. **Анкетен лист** - попълва се от потребителя или дежурния консултант.

3. Приложения:

- Копие от документ за самоличност (снимка).
- Копие от акт за раждане на детето, при наличие на такъв.
- Медицинска документация: от личен лекар; от психиатър; ХЕИ; ТЕЛК и др.
- При необходимост могат да се изискват и други документи.

4. Въз основа на подадената Заявлението за ползване на социалната услуга с приложените документи се извършва **Първоначално интервю и оценка на кризисната ситуация, оценка на риска и на неотложните потребности** на пострадалото лице, оценка на ресурсите за справяне с кризата. Интервюто и оценката може да са с устно изложение, когато услугата се предоставя на пълнолетни лица.

5. На първата екипна среща след настанияването и извършването на оценката, случая се докладва от консулманта взел интервюто, след което се определят консултантите, които да работят с пострадалото/ите лице/а. Председателят на Фондацията или Директора на КЦ определят **Водещ на случая** (ключов специалист). Решенията и предложенията се записват в **Протокол от екипна среща**.

6. Водещият на случая консултант (ключовият специалист) изготвя **Индивидуален план** след оценка на нуждите на всеки потребител и формулиране на целите, които трябва да бъдат постигнати.

7. Когато потребителят на услугата е пълнолетно лице се следва **Заповедта за предоставяне на социални услуги в общността и Социалният доклад** – предложение, издадени от Дирекция “Социално подпомагане”.

8. Когато потребителя на услугата е дете се следва **Направлението**, издадено от Дирекция “Социално подпомагане”, Отдел “Закрила на детето” и предложените **Индивидуална социална оценка на потребностите** на лицето от социални услуги, която се отразява в **Доклад – предложение, План за действие на детето и Социален доклад**.

9. При настаняване на дете в срок до 10 дни се провежда **Съвместна екипна среща** с водещите на случая от **отдел “Закрила на детето”** с оглед съгласуване на действията между отдела и доставчика на услугата.

10. На база на предложения **План за действие на детето се изготвя План за грижи на детето и Психологическа характеристика.**

11. При настаняване в “Кризисния център” Ръководителя/те издава **Заповед за предоставяне на социалната услуга** и се сключва **Договор за предоставяне на социални услуги.**

12. При прекратяване на услугата се изготвя **Приключващ социален доклад**, като когато е настанено дете, копие от посочените по-горе документи се изпращат в Отдел “Закрила на детето”. На всеки три месеца се извърша актуализация на оценката.

Целевата група: лица и деца, пострадали от насилие или в риск.

Кризисно настаняване се предлага на деца/лица, жени и техните деца, които са останали без подслон след случай на насилие. Най-общо целевите групи на тази услуга са жени, деца и семейства в риск:

- **Жени, жертви на насилие:** В **КРИЗИСНИЯ ЦЕНТЪР** се настаняват преди всичко жени, жертви на домашно насилие – физическо, психологическо, икономическо, сексуално и жертви на принудителна проституция. От услугите на нашата организация се ползват и потребители от другите градове от цяла България като единствен от малкото центрове, предлагащи работа с насилие в семейството и обществото. В случаите, когато тези жени са избягали от упражнялия насилие заедно с детето/децата си, те се настаняват кризисно заедно с децата.
- **Деца и юноши** (пострадали от насилие, negliжиране и девиантна проявеност) от гр. Перник и региона **и техните семейства**. От услугите на нашата организация се ползват и потребители от другите градове в Югозападна България като единствен от малкото центрове, предлагащи работа с насилие в семейството и обществото.

Услугата е адаптирана и за настаняване на деца, непридружени от родителите си, които са жертви на тежки форми на насилие. Предиизвикателство е да се работи с деца с тежко психично страдание, за което е необходим екип от специалисти, който да разполага с експертиза за работа с деца, жертви на насилие.

Основната целева група са децата (без ограничения във възрастта), пострадали от физическо, психическо, сексуално насилие, жертви или потенциални жертви на принудителна проституция, деца живеещи в дисфункционални семейства, асоциално проявени, бездомни деца и юноши, много силно желаещи юноши да работят в насока изследване и себеизследване.

Юношеската възраст, като твърде значима за всеки пограстващ, формираща и предопределяща целия по нататъшен житейски път (функциониране, самостоятелност, модели за пограждане, ценностна система), винаги е ключова в изграждането на основи на един живот, не предопределен от насилие.

3. Преходно жилище за лица в риск и/или излизаци от кризисни центрове, пострадали от домашно насилие и трафик на хора.

“Преходното жилище” е естествено продължение на излизането от услуга Кризисен център и Програмите по рехабилитация и интеграция и подпомага осъществяване на социалната услуга в общността, свързана с обучение за придобиване на знания и умения за самостоятелен живот, с цел реалната и същинска социализация на хората, ползващи тези услуги.

Дейността цели предоставяне на социална услуга, в която пострадалите могат да се подготвят, подпомогнати от професионалисти - “подкрепящи фигури” - за напускане на специализираната институция за хора, пострадали от насилие, и да изградят самостоятелен и независим живот.

Рехабилитацията на хора, пострадали от насилие, ползващи преходно жилище и включването им в терапевтични програми, допринася за усвояването на редица социални умения, нови отношения с другите, базирани на здрави емоционални взаимоотношения, себеутвърждаващо поведение при търсенето и заявяването за работа, адекватно и ефективно родителстване.

Преходното жилище е форма на социална услуга, в която хората водят независим начин на живот, подпомогнати от професионалисти, за придобиване на умения за самостоятелен начин на живот. Работата с настанените предполага създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на потребителите на социалната услуга, осъществяване на дейности за постигане на социално включване, както и осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в подходяща преходна среда, с възможност за подкрепа и изява.

Настаняване в преходното жилище

Необходимостта от подкрепа, свързана с реинтеграция за потребителите, настанен в КЦ към организацията с пренасочване към преходно жилище, ще се извършва след оценка на конкретната ситуация и нужди и избор на най-подходящата алтернатива за действие след напускане на услугата “Кризисен център”.

Престоят на настанените в Преходното жилище (ПЖ) дава възможност на работещия по случая консултант да изследва механизмите за справяне на потребителите, да направи адекватна формулировка за наличния капацитет на личността и близкото му обкръжение, да проследи развитието на потребителя на услугата след излизането от КЦ. Това предполага изработването на индивидуални предписания за всеки отделен казус и съответно прилагане на индивидуален подход към всеки потърсил услугата.

Настаняването в ПЖ се извършва от ръководителя на услугата, след постъпила молба и заявено желание за ползване на услугата, както и направената оценка от необходимостта за продължаваща подкрепа от водещия на случая.

Индивидуалната работа води до различно организиране на времето им.

Социалната услуга „Преходно жилище“ се основава на социално-психологическа работа и е насочена към подкрепа на подпомаганите лица за преодоляване на травмата от преживяното насилие, както и осъществяване на ежедневните дейности за социално включване.

Услугите, предоставяни в преходното жилище, отговарят на критериите и стандартите, регламентирани в МЕТОДИКАТА за условията и реда за предоставяне на социалната услуга “Преходно жилище”: за местоположение и материална база, за хранене, здравни грижи, образователни услуги и информация, организация на свободното време и личните контакти, квалифициран персонал. Предлаганите услуги се основават на психо-социална работа, при прилагане на индивидуален подход и са съобразени с конкретните потребности на всяко прието лице, с акцент подготовка за самостоятелен живот.

За реализиране целите на социалната услуга преходно жилище се изработва програма за предоставяне на услуга в краткосрочен и дългосрочен план.

Целева група

Най-общо целевите групи на тази услуга са **жени, деца и семейства в риск**. В Преходното жилище се настаняват преди всичко жени, жертви на домашно насилие – физическо, психологическо, икономическо, сексуално и жертви на принудителна проституция и други форми на експлоатация на личността.

Управление на “Преходното жилище”

а) Финансиране:

- “Преходно жилище” е социална услуга в общността от резидентен тип, която е регламентирана в Закона за социалните услуги и подзаконовите актове за неговото прилагане, както и в МЕТОДИКАТА за условията и реда за предоставяне на социалната услуга “Преходно жилище”.
- Таксата за ползването на социалната услуга “Преходно жилище” се определя в Тарифата за таксите за социалните услуги, финансирани от Републиканския бюджет.

б) Персонал:

Числеността на персонала е минимум 3 лица. Персоналът включва:

- Управител.
- Социален работник; социален педагог, психолог.
- Медицинска сестра.

Управителят изготвя график за работата на персонала и утвърждава дневната програма за работа в “Преходното жилище”.

в) Правилник за вътрешния ред в преходното жилище:

- Вътрешни правила.
- Задължения на потребителите.
- Задължения на персонала/екипа.

д) Водене на документация в преходното жилище:

Задължителна документация:

- Договор за предоставяне на социалната услуга “Преходно жилище”.
- Индивидуален план, изготвен след оценка на нуждите на всеки потребител и формулиране на целите, които трябва да бъдат постигнати.
- Регистър на настанените лица.
- Информационна (рапортна) книга.
- Домакинска книга.

Спомагателни служби

Във връзка с ремонтни дейности; спешна и неотложна медицинска помощ; противопожарна охрана и други организацията ще търси съдействие от специализирани служби и институции – Полиция, Пожарна, бърза помощ и др.

Съседска среда

Социалната услуга се намира в сграда, в която живеят самостоятелно. В съседство има магазини, детски площадки, транспорт, училище. Ползвателите на услугата имат възможността да изградят отношения със съседи и приятелски връзки. Посещенията в “Преходното жилище” от съседи, съкварталци и потребители на други социални услуги участващи в процеса на създаването и функционирането на услугата спомагат за процеса на социализация на потребителите.

Организация

1. Местоположение и материална база

Социалната услуга “Преходно жилище” се намира в обществена сграда-жилищен блок с достъп до магазини, училище, детска градина, места за отгих и транспорт.

Вътрешното разпределение на “Преходното жилище” съответства на изискванията за хигиенни битови условия:

- С достатъчно пространство за обособяване на кът за хранене. Мястото е оборудвано с необходими уреди за приготвяне на храна.
- Кът за гледане на телевизия.
- Спални помещения, самостоятелно пространство за всеки настанен.
- Наличие на средства за комуникация (телефон, интернет).
- Спазване на санитарните и хигиенните норми, осигуряване на отопление, осветление, вода и вентилация на помещенията, съобразно санитарните норми и изисквания за безопасност.
- Капацитетът на “Преходното жилище” е до 8 потребители.

В специализираната институция има самостоятелен вход. Групата живееща в преходното жилище има на разположение една обща дневна стая, трапезария и една кухня.

2. Екипни срещи

Всяка седмица се провеждат екипни срещи с настанените във връзка с организацията на тяхното ежедневие, разпределяне на графици, бюджет, поддържане на хигиената, разпределение на дейностите между потребителите на социалната услуга. На срещата се обсъждат:

- Разпределението на бюджетните средства за седмицата, определени в началото на месеца (съобразно нормативно определените стандарти и критериите за хранене).
- Определяне на седмично меню.
- Избор на ролите: пазаруване, готвене, сервиране и почистване.
- Разговори около взаимоотношенията на настанените.
- Здравни грижи, насочване и проследяване на здравословното им състояние.
- Насочване към обучения и лично развитие.

Образователни услуги и информация:

- Осигуряване на съдействие за участие в образователна програма в съответствие с възрастта и личния избор на потребителите.
- Осигуряване на достъп до информация.

Организация на свободното време и личните контакти:

- Осигуряване на възможност на потребителите от “Преходното жилище” за самостоятелно организиране на свободното си време.
- Осигуряване на възможност на потребителите за лични контакти със семейството, приятелите и с други лица.
- Планиране на културни, спортни и други дейности и насърчаване на потребителите да участват в тях.

VI. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА

1. Програма “Превенция на насилие и трафик на хора”

Програмата е предназначена за широката общественост, както и за отделни социални групи: ученици; родители; учители и директори на училища; институции и професионалисти; маргинализирани групи; медиите.

- 1.1. Обучения за професионалисти
- 1.2. Обучения за родители
- 1.3. Обучения за деца и млади хора
- 1.4. Кампании
- 1.5. Младежки клуб “Да бъдем приятели”

VII. МРЕЖА ЗА ПОДКРЕПА

Държавни и общински органи и институции в подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие:

- **Община Перник**, адрес: гр. Перник, пл. "Св. Иван Рилски" 1 А, Кмет тел. 076/68-42-10
- **ОД на МВР**, адрес: гр. Перник, ул. "Самоков" №1; тел. 076/60-73-13, 076/67-63-70; централа: 076/67-63-76; E-mail: pernik@mvr.bg;
- **Първо Районно управление "Полиция" – Перник**, тел. 076 /676 676 , 076 / 676 371; адрес: гр. Перник, ул. "Самоков" № 1
- **Второ Районно управление "Полиция" – Перник**, адрес: гр. Перник, ул. "Минск" № 6; тел. 076/670 031 , 076/676 218
- **Районно управление "Полиция" – Брезник**, адрес: гр. Брезник ул. "Андрей Михайлов" № 80; тел. 07751 /38 47, 07751 /38 48
- **Районно управление "Полиция" – Трън**, адрес: гр. Трън ул. "Хараламби Стоянов" № 1; тел. 07731 /30 44, 07731 /30 39
- **Районно управление "Полиция" – Радомир**, адрес: гр. Радомир ул. "Люлякова" №3; тел. 0777/8 24 11 , 076/ 676 388
- **Окръжна Прокуратура Перник**, адрес: гр. Перник, ул. "Търговска" №37; Телефон: 076 64 70 13; Факс: 076 60 24 21; Телефон на деловодство: 076 64 70 66; E-mail: op_pernik@pk.prb.bg;
- **Районна Прокуратура Перник**, адрес: гр. Перник, ул. "Търговска" №37; Телефон: 076 60 12 10; Факс: 076 6012 10; Телефон на деловодство: 076 64 70 94; E-mail: rp_pernik@pk.prb.bg
- **Районна Прокуратура Радомир**, адрес: гр. Радомир, ул. "Св.Св.Кирил и Методий" №22; Телефон: 0777 8 40 11; Факс: 0777 8 23 88; Телефон на деловодство: 0777 8 40 12; E-mail: rp_radomir@pk.prb.bg
- **Районна Прокуратура Трън**, адрес: гр. Трън, ул. "Георги Димитров" №4; Телефон: 07731 30 93; Факс: 07731 30 48; E-mail: rp_tran@pk.prb.bg
- **Районна Прокуратура Брезник**, адрес: гр. Брезник, ул. "Пролетарска" №4; Телефон: 07751 23 51; Телефон на деловодство: 07751 38 44; E-mail: rp_breznik@pk.prb.bg
- **Административен Съд Перник**, адрес: ул. Търговска №37; тел. 076/68-63-28
- **Център за обществена подкрепа, гр. Перник**, адрес: Перник, кв. Калкас, ул. "Захари Зограф" 61; тел.: 076/69 50 05; e-mail: domkalkas@abv.bg
- **Център за обществена подкрепа, гр. Трън**, адрес: Трън п.к. 2460; У л. "Ал. Стамболийски" № 25; Тел. 07731/9272 и 0889/040412; e-mail: cop_tran@mail.bg; интернет адрес: www.cop-tran.com
- **Регионален Инспекторат по Образованието**, адрес: Перник, ул. "Св. св.Кирил и Методий" № 11; телефон: 076 60 48 30
- **МБАЛ "Р. Ангелова"**, Изп. директор тел.: 076/ 601 360

Неправителствени организации в подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие:

1. Фондация “Позитивни умения на личността в социума (“П.У.Л.С”)

Тел: 076/60-10-10; 076/60-33-60;
Адрес: Перник, 2300, ул. “Средец” №2,
Ел. поща: pulse.women@gmail.com
Интернет страница: <http://pulsefoundation.org>;

2. Фондация “Асоциация Анимус” – София

Телефон: 02/981-76-86; Факс: 02/983 52 05;
Адрес :гр. София 1000 ул. „Екзарх Йосиф” № 85
Ел. поща: animus@animusassociation.org;
Интернет страница: www.animusassociation.org

3. Асоциация “Деметра”- Бургас

Телефон: 056/ 81 56 18; Факс: 056/ 836 657 ;Мобилен: 0896 82 15 91
Адрес: гр. Бургас, ул. “Шейново” № 102 а
Ел. поща: demetra@unacs.bg
Интернет страница: <http://demetra-bg.org/index.html>

4. “SOS– семейства в риск”- Варна

Телефон: 052/609677, 052/ 613 830
Адрес: гр. Варна, ул. „Славянска” 32
Ел. поща: sos@ssi.bg
Интернет страница: www.sos-varna.org.

5. Фондация “Български център за джендър изследвания” (БЦДИ)

Телефон: 02/963 53 57 (безплатен), Мобилен: 0878 567 620 (безплатен)
Адрес: гр. София, п.к. 1142, бул. “Евлози и Христо Георгиеви” № 5
Електронна поща: office@bgrf.org
Интернет страница: www.bgrf.org

6. Асоциация “Ная” – Търговище

Телефон: 0601/6 28 89 Факс: 0601/6 28 89
Адрес: гр. Силистра, п.к. 7500 ул. “Ванцаров” № 51, ет.2
Ел. поща: naia_s@abv.bg
Адрес на управление и за кореспонденция: гр. Търговище,
п.к. 7700, ул. “Антим I” № 37

7. Сдружение „Екатерина Каравелова”-Силистра

Телефони: 086/820 487 (безплатен) Факс: 086/820 487
Ел. поща: ceta@mail.bg
Интернет страница: <http://www.ekaravelova.net1.cc>

8. Център „Отворена Врата- Плевен

Тел/факс 064/ 846 713(безплатен)
Адрес: гр. Плевен, п.к. 5800, ул. “Неофит Рилски” № 55
Ел. поща: opendoor_centre@hotmail.com

Фондация ПУЛС.

ПРОГРАМИ И УСЛУГИ

за 24 часова защита, възстановяване и реинтеграция
на пострадалите от домашно насилие и упражняващите
насилие

© Автор: Екип на Фондация “П.У.Л.С.”

© Издател: Фондация “П.У.Л.С.”

Тел. 076/ 60 10 10

e-mail: pulse.women@gmail.com

www.pulsfoundation.org

Прегнечат: КАЯ Продукшънс

ISBN 978-619-91491-1-9 / pdf

ISBN 978-619-91491-2-6 / мека подвързия

Брошурата е издадена в рамките на проект
“Семейство без насилие – участвай активно и ти!”,
реализиран по Договор за предоставяне
на безвъзмездна финансова помощ
с рег. № 93-00-150/21.05.2019,
сключен с Министерство на правосъдието
на Република България.

